СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 15. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 20. січня, 1925. VOL. XXXIII. No. 15. Jersey City, N. J., Tuesday, January 20, 1925. THREE CENTS

Частина сенату проти париської згоди.

ВАШИНГТОН, 17. січня. — Сенатор Гайрем Джансон з Каліфорнії вніс в сенаті резолюцію, якою домагається від уряду предложення сенатови повного тексту договору про сплату німецьких довгів, який недавно заключено при американській співучасти в Парижі.

Внесок сенатора вважають першим кроком непримиримих ворогів всякого вмішування Америки в европейські справи до виступу проти сеї згоди.

Ходять чутки, що велика частина сенаторів невдоволена з політики департаменту стейту, то що вони вжиють париської угоди, як притоки до критиковання нової політики Америки.

КОНҐРЕСМЕН ДОМАГАЄТЬСЯ, ЩОБИ ФРАНЦІЯ ПРИЗНАЛА ДОВГИ.

ВАШИНГТОН, 17. січня. — Конґресмен Фиш з Ню Йорку вніс резолюцію, якою взиваеться уряд, щоби він зажадав від Франції виразного признання своїх зобовязань супроти Злучених Держав.

ЖІНОЧА КОНФЕРЕНЦІЯ ДЛЯ ПИТАННЯ ВІЙНИ.

ВАШИНГТОН, 18. січня. — Нині зібралася тут конференція 9 жіночих орґанізацій, злучених для прослідження причини та зарядженню війні.

Всі 9 орґанізацій разом представляє коло 5 міліонів жінок. Вони хочуть втягнути американський уряд для праці для мира.

БОРОТЬБА ЗА САКРАМЕНТАЛЬНЕ ВИНО.

ДОНВЕР, КОЛОРАДО, 17. січня. — В стейтовій леґіслятурі сього стейту внесено пропозицію, щоби заборонити вживанне вина навіть до причастія в церквах.

Один католицький орґан заявляе, що колиб такий закон ухвалено, римо-католицькі священники будуть далі причащатися, вживаючи вина.

БОРОТЬБА МЕЖИ ПИВОМ І МАЙЖЕ - ПИВОМ.

ВАШИНГТОН, 17. січня. — Представники фабрикантів, які виробляють „майже - пиво" (нір - бір) зявилися на авдіенції у президента Кулиджа та протестували проти недбалого виконування прогибіційного закона. Делеґати казали, що їх промисл не може видержати конкуренції з правдивим пивом, якого величезні маси виробляють в Канаді і пачкують до Злучених Держав.

СТРАЙК ТКАЧІВ.

ВУНСОКЕТ, РОВД АЙЛЕНД, 17. січня. — Робітники Менвілської ткацької фабрики вийшли на страйк, бо компанія не захотіла підвисшити їм заплати.

ЩЕ РАЗ, ХТО ВИНУВАТИЙ ЗА ЗЛОЧИНИ.

НЮ ЙОРК, 17. січня. — Спеціяльна комісія суддів, установлена для розслідження причини зросту злочинів, головно серед молодежи прийшла до переконання, що одною з головних причин є вплив рухомих образків, які представляють злочини.

ВЕЛИКІ ПОВЕНИ НА ПОЛУДНИ.

АТЛЕНТА, ДЖОРДЖІН., 18. січня. — В стейтах Джорджії, Алабамі, й Савт Каролайні повиливали ріки. Причиною були великі зимові зливи, що тревали вже 10 днів.

В одному місци поїзд підїхав на підмитий тор. Підчас катастрофи яка случилася з тої причини, погибло двох зелізничих робітників на поїзді.

ПІЙМАЛИ ПОЧТОВОГО БАНДИТА.

МАНСІ, ІНДІЯНА, 18. січня — Поліція піймала тут нині Джералда Чемпена, котрий утік дня 5. квітня минувшого року з Федеральної вязниці в Атланті, де він відсиджував 25-літну вязницю за обрабованне почтового воза на міліон долярів.

Від своеі утечі з вязниці Чемпен мав брати участь в кількох рабунках, ба навіть мав убити поліємена в Ню Бритені, в стейті Конетикані. Його тепер будуть судити за сей злочин.

СМЕРТЬ ВІД ЧАЮ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж., 17. січня. — Тут помер у шпитали 5-літний хлопчина Чарлс Рустіяно, як стверджено, через те, що випив за горячого чаю та спарив собі горло і жолудкову плівку.

КЛОПІТ МЕКСИКА З АМЕРИКАНСЬКИМ УРЯДНИКОМ.

МЕКСИКО, 17. січня. — Мексиканський уряд випустив на волю дра Лоренца, голову контрольної комісії стейту Вискансина, зате потягнув до відвічальности мексиканського урядника, котрий арештував був дра. Лоренца, як показуеться за безправне ловленне риби на мексиканських водах.

НОВИЙ ГОЛОВА ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ ПРО СВОЮ ПОЛІТИЧНУ ПРОГРАМУ.

БОСТОН, Месечузетс, 18-го січня. — На зборах уряду Американської Федерації Праці, уладжених в честь покійного голови орґанізації Самуеля Гомперса, говорив Вілієм Ґрін, новий голова, про свою політичну програму.

Він заявив, що вона лишається така сама, як за попередного голови. Федерація Праці буде попирати рух за обмеженнем прогибіції так, щоби вільно було торгувати легким вином і пивом. Він є також за обмеженнем іміґрації. Яко партія, однак Федерація Праці до політики мішатися не думає.

СМЕРТЬ ВІД АЛЬКОГОЛЮ.

НЮ ЙОРК, 16. січня. — В місцевому шпитали Белвю померло нині від алькоголічного затроення двох мущин.

Одного з них, Майка Колерана, жінка не могла добудитися рано зі сну. Коли його доставлено до шпиталя, лікар ствердив, що він відай був уже неживий, як їхав до шпиталю.

СМЕРТЬ В ОГНИ.

ВОТЕРБЕРІ, Конетикат, 18. січня. — В домі Гері Лумиса в недалекім Миделбері погибло в огни 4 його дітий. Родичі сиділи та забавлялися зі своїми родичами на першім поверсі, тоді як на слідуючім поверсі займився огонь та спалив діти.

Про подібний случай доносять з міцевости Елк Ривера, в стейті Минесоті, де теж погибло в пожарі одної фарми 5 дітий.

КРОВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО, 18. січня. — Межи якими двома сотками мексиканських аґраріїв та федеральними війсками прийшло тут до кровавої бійки, в котрій погибло 12 осіб а богато було ранених. Межи погибшими є 7 аґрараїв та 5 жовнірів.

Вісти не подають основи заворушень.

КРІЗА ПОЛЬСЬКОЇ ТОРГОВЛІ

З урядових варшавських кол інформують, що дотепер викуплено у Варшаві мінімальну скількість промислових свідоцтв. на 1925 рік. Загально думають, що з новим роком перестане істнувати цілий ряд підприємств убитих „сензаційною" політикою Ґрабського.

ДАНСЬКІ ПАМЯТКОВІ ПОЧТОВІ МАРКИ.

Дня 24. грудня ц. р. минає 300 років, як данський король Християн IV. видав розпорядок що до ведення почтової служби в Данії. З цеї нагоди видано ювилейно почтові марки з датою 1624—1924 з портретами королів Християна IV. та Християна X. теперішного.

УКРАЇНІЗАЦІЯ ЗАЛІЗНИЦЬ.

Спілка заліничників Південно Західних залізниць (Правобережа) числить 42,926 членів, в тім Українців 26,819 або 62,3 прц. Росіян 11,266, Білорусів 1728, Поляків 1728, Жидів 362, Латишів 247, Німців 209, Чехів 131, Молдаван 138, решта припадае на инші дрібні національности.

Українізація апарату спілки йде досить успішно. З 524 професіональних робітників, яких взято на облік українською мовою володіе 383, або 73,1 прц. При клюбах на залізниці є 30 гуртків українознавства. В них учиться 852 осіб, в першу чергу втягуються активні професіональні робітники. Переведення професіональних орґанізацій спілки залізничників на українську мову вже може відбутися, але „треба натиснути". Крім того українізація спілки звязана тісно з українізацією діловодства на самій залізниці, але тут справа стоїть гірше. Було богато перешкод. Тільки у вересні одержано кредити на сю ціль та й то значно зменшені. Щоб зліквідувати українську неписьменність серед урядовців визначено дві черги. В першу чергу зачислено 4567 осіб, в другу — 3376. Орґанізовано 114 гуртків, де учиться 3987 осіб з першої черги. Курс навчання 4 і пів місячний.

Від 1. січня 1925. залізниця має поволи переводити своє урядуванне на українську мову.

ПРОЄКТ НОВОГО ЖУРНАЛУ.

На зборах активних партійців у Харкові, секретар К. П. б. У. Квірінґ розвивав потребу заснования теоретичного комуністичного журналу п. н. „Більшовик".

„Бажано булоб — казав Квірінґ — щоби „Більшовик виходив українською мовою, але поки що сього не можна зробити, ми вважаємо за бажане, щоби журнал видавався російською і українською мовами".

Колиж буде можна видавати на Україні журнали виключно українською мовою?

Такі, — кажуть — великі поступи робить українізація життя, спеціяльно українізація партії, якої секретарем є Квірінґ, а журналу українського, ніяк ся партія не в силі видавати!

АКАДЕМІЯ ПАМЯТИ ДРАГОМАНОВА.

Український Педаґоґічний Інститут ім. М. Драгоманова в Празі улаштував дня 20 ц. м. святочну академію в память свого покровителя. Вступне слово виголосив проф. Л. Білецький, який зложив коротке звідомлення з діяльности Інституту за минулий рік. По переведенню імматрикуляції студентів першого курсу, студент Шерблик прочитав реферат п. з. „М. Драгоманів і студенство" Відтак читав проф. В. Скімович про Австро-руські спомини. М. Драгоманова.

НАПАД НА ПОЛІЦІЙНИЙ ПОСТЕРУНОК В СКАЛАТЩИНІ.

На постерунку польської поліції в Луці малій (пов. Скалат) зявилася оноді ватага, що прибула з радянської території. Забрали акти, і відїхали кіно за границю. На постерунку оставили записочку, на якій польському командантови попрікають, що не має в нього порядку.

З ГАЛИЦЬКОГО СОЮЗУ УКРАЇНОК.

В останньому місяці основано ряд нових філій в краю. В Бориславі (гол. Капустякова Казимира), Белзі (Гайковська Юлія) Радехові (Левицька А., Левандівці (Панасикова), Сокали (Ріпецька Володимира, Турці (Кондратова Яр). Замітне, що в Радехові та Левандівці основали філії самі міщанки кяі беруть численну та живу участь в житю Товариства. На Загальних Зборах були присутні всюди делеґати Головного Виділу, кяі пояснили завдання жіночої орґанізації, а з окрема обговорено з членами на найблищі орґанізаційні завдання. Головну вагу наложено на орґанізацію сільського жіноцтва через притягнення їх до культурного осередка села читальні „Просвіти". Дальше намічено орґанізацію міщанства, культурно освітну працю серед жіноцтва, основанне курсів промислових та товариське співжиття між членами.

100.000 ВОЄННИХ КЛАДОВИЩ.

Німецький „Союз охорони могил", що працює уже від пяти років над збереженям і украшенням могил героїв Німеччини, розкинутих по цілому континенті, подає до прилюдного відома, що поза межами батьківщини опинилося понад два міліони могил, що утворили около 100.000 воєнних кладовищ.

НОВИЙ ПАТРІЯРХ СХІДНОЇ ЦЕРКВИ.

З Константинополя доносять що синод східної церкви вибрав нового патріярха на місце умерщого Григорія VII. Новим патріярхом став митрополит Деркосу Константин.

ЛЬВІВСЬКИЙ ВОЄВОДА.

Президент Войцеховський підписав іменування бувшого міністра праці Даровського лодським воєводою. Лодський воєвода Ґарапіх буде іменовани львівським воєводою.

РЕВІЗІЯ В „НОВОМУ ЧАСІ".

Дня 24-го грудня польська поліція у Львові перевела ревізію в редакції української ґазети „Новий Час".

Нічого підозрілого не знайдено. Ревізія тривала від 8 до 12 год. вполудне.

Большевики судять і викидають Троцького.

МОСКВА, 18. січня. — Леон Троцький не хотів послухати „лікарів" і не поїхав на південь „лічитись", але сидить на селі і пише відповідь своїм противникам.

Міжтим управа російської комуністичної партії усунула його з воєнної ради і загрозила, що коли й надалі не буде їй повинуватись, викине його з „політбюра" та із „совнаркома".

Рівночасно управа російської комуністичної партії постановила перевести суд над Троцьким і завізвати його, щоб повинувався партії.

ГОЛОД В КИЇВЩИНІ.

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельгії, 16. січня. — Бувший російський премієр Александер Керенський (соціяліст-революціонер) пише в тутешній соціялістичній ґазеті таке:

З Росії повідоляють, що в Київщині, на Україні, тепер вже недостае 9,000,000 пудів пшениці. Советський уряд признав неврожай в сій ґубернії, але ситуацію погіршує ще й те, що селяни нападають на зелізничі транспорти збіжа і нема змоги доставити і розділити між голодних, які їдять кору з дерев.

ЗАГОВІР НА АНҐЛІЙСЬКІ КОРАБЛІ?

ЛОНДОН, 18. січня. — Тутешній дневник Дейлі Мейл пише, що анґлійська влада в Портсмот увязнила 6 осіб, котрі хотіли розсадити динамітом анґлійські воєнні кораблі. Заговірники, каже ґазета, се ірляндські „шинфейнери".

НЕ ДРУКУЮТЬ БІЛЬШЕ ПАПЕРОВИХ ФРАНКІВ.

ПАРИЖ, 18. січня. — Французький міністер скарбу Клемантель, заяви, що французьке правительство не буде більше друкувати паперових франків.

Се сказав він для заспокоєння публики, яка налякалась була ізза чуток, що буде нова видача паперових франків, яка спричинить дальший спадок їх ціни.

СОВЄТИ І ЛІҐА НАРОДІВ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 16. січня. — Сьогодня секретаріят Ліґи Народів одержав від російського советського комісаря закордонних справ Григорія Чічеріна три ноти.

В першій він каже, що Росія не приступить до світового суду.

В другій каже, що Росія не вишле представників на митову конференції.

В третій годиться вислати представників на конференцію у справі навіґації на ріках і озерах.

ДЕМОНСТРАЦІЇ.

БЕРЛІН, 18. січня. — Нині уладили тут демонстрацію комуністи. В демонстрації взяло участь до 20.000 осіб. Демонстрація виглядала більше, як забава.

Рівночасно у недалекому Маґдебурґу уладили демонстрацію німецькі монархісти. В їх демонстрації, яка мала характер воєнний, взяло участь до 100,000 осіб.

ЗАЯВА ДОВІРЯ ДЛЯ МУССОЛІНІЯ.

РИМ, 16. січня. — Італійський парлямент ухвалив нині заяву довіря для премієра Муссолінія 307 голосами проти 33. Сим парлямент заявив свою згоду на його диктатуру і „зелізну" політику. Премієр Муссоліні відповідав сьогодня на критику його правління бувшому премієрови Джоліттієви і сказав, що фашісти не будуть вживати артилерії підчас виборів.

Фашісти кидались бити але другі посли їх відігнали.

В ІТАЛІЇ СПОКІЙ.

РИМ, 18. січня. — Премієр Муссоліні заявив заграничним кореспондентам, що в Італії панує повний спокій та що нема жадних страйків. Про себе сказав, що не думає уступати.

МУССОЛІНІ І КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА.

РИМ, 18. січня. — Приятелі премієра Муссолінія кажуть, що він зачав війну проти Масонів, щоби здобути собі прихильність католицької церкви.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА ПРОТИ АНҐЛІЇ.

ВАРШАВА, 16. січня. — Польська преса виступила дуже остро проти Анґлії з причини ворожого становища комісаря Ліґи Народів у Данціґу, Анґлійця Мерквина МекДанелла, до польських почтових бакс.

Вона накидується на Анґлію польською лайкою і домагається відкликання МекДанелла з Данціґу.

Дневник „Ехо Варшавске" пише: „Польща не Еґипет".

(То правда, бо в Еґипті більше свободи як в Польщі).

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НОВИЙ ДАРУНОК МОСКВИ

Большевицькі ґазети подають вістки про новий похід на Україну.

Лишень так недавно доносили сі самі ґазети про похід проти українських комуністів. Поза-большевицькі вісти доносили про розстріл яких 70 „укапістів".

Тепер знова доносять самі таки большевицькі ґазети про похід проти селянських дітий у школах на Україні. Мовляв, так пишуть большевицькі ґазети, в сі школи напхалося богато дітий богатих селян, і вони загрожують існуванню „селянсько-пролетарської власти" на Україні. Значить, треба школи прочистити, себто сих дітий богатих селян викинути зі шкіл.

Большевицькі заходи кидаються в очи передовсім через те, що большевицький уряд надає сій „чистці" стільки розголосу. Кидається в очи те, що большевики взялися чистити з дітий богатих селян самоперше школи на Україні.

Сі марґантні факти дадуться легко пояснити в злуці з переслідуванням українських комуністів, з їх розстрілами, з цілою політикою Москви супроти України, та в злуці з теперішною межидержавною ситуацією в Европі.

Ні переслідування українських комуністів ні чищенне українських шкіл з дітий українських селян не є нічим новим у політиці московських комісарів. Се лишень дальше продовженне дотеперішньої московської політики супроти України, якої ціллю є зіляти Україну в нерозривну цілість з Московщиною, щоби відтак без перешкоди ссати з неї кров. Щоби се осягнути, треба усунути всякі елементи, які можуть колись заступитися за правами українського народу. Треба отже знищити українську шкільну молодіж, прогнати її зі шкіл та пустити туди лишень синів помосковщених міських робітників. Треба далі перебити навіть українських комуністів та заступити їх самими Москалями або їх підлизниками й підсусідками.

Способи на зверха нові. Царі їх не вживали. Однак ціль їх та сама, що за царських часів.

РІДНА ШКОЛА В ГАЛИЧИНІ

Зі Львова пишуть нам:

Дня 8-го жовтня, 1924, скликало свій річний зїзд „УКРАЇНСЬКЕ ПЕДАҐОҐІЧНЕ ТОВАРИСТВО — РІДНА ШКОЛА". Приявних було біля двох соток делеґатів з усіх усюдів Галичини. Були й представники Волині та Полісся.

Крім звичайних чергових справ найбільше часу забрала справа становища приватних українських шкіл до розпорядків шкільних властий і до соймових „кресових" законів. Піддано основній критиці усі розпорядки і поставлено яко засаду, що приватні школи мають зберігати український національний характер. Залежить се від постави громадянства, від сього, як воно буде піддержувати змагання товариства і завдання Рідної Школи.

Чимало уваги присвячено діяльности товариства на полі шкільництва. Рідна Школа не тільки удержує цілу низку народніх і середніх шкіл. Вона має під своїм проводом всі захоронки у Львові, котрі розкинені по окраїнах міста дуже богато причинюються до українського характеру міста. Через дітий національний вплив доходить до родин, котрі вже були затратили свою національну свідомість. Діти се той чинник, що може найсильнійше приведе батьків до усього, що рідне.

У шкільній діяльности звертає Рідна Школа і його учительство велику увагу на національне виховання.

Коли розглянутись у звідомленях поодиноких шкіл, так можна бачити, що там учительство працює теж над розвитком ініціятиви й самодіяльности. Всюди поширює розумнійше фізичної праці; кладе вагу на практичні призвання, а яко найблизшу мету ставить собі ОСНОВУВАННЄ ПРОМИСЛОВИХ ШКІЛ І ВАРСТАТІВ, щоби таким чином створювати в самому народі можливости схопити провід економічного, а далі й політичного та культурного життя взагалі у свої руки.

У свідомости, що такий напрям праці одиноко вказаний; що тільки ЕКОНОМІЧНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ звільнить нас від чужинецького визиску й неволі, поставлено й дальші домагання до громадянства в напрямі поглиблення і збільшення ЖЕРТВЕННОСТИ НА ШКІЛЬНУ СПРАВУ.

Не поминемо мовчки наших АМЕРИКАНСЬКИХ БРАТІВ, котрі своєю жертвеністю причинюються до зросту товариства [illegible] його діяльности. Збори зложили їм подяку і звернулися з [illegible] і надалі памятати про школу в старому краю.

Головою Товариства обрано гром. Бронислава Янева, котрий своєю працею у львівській філі Просвіти показав, що поведе се важне судно в незвичайно тяжкому лихоліттю на добро і пожиток українського народу.

АДРЕСА ОБЄДНАННЯ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

Туди посилайте свій народній податок!

Посилайте негайно і питайте всіх знакомих Українців, чи сповнили вже сей свій обовязок, чи заплатили національний [illegible]

Паки й паки.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

1925-ий рік, новий рік... Що він несе нам? Які його загадки до відгадування, які завдання до виконання нам? Кождий може ставити свої здогади, свої прогнози, які сам знає і вважає за доцільні, але кожний всеж мусить признатись, що стоїть перед загадковим невідомим котре ніби сміючись і глузуючи з людських потуг розгадати загадку майбутности навертає вас на турботи й печалі нинішнього дня.

Про що-ж наші думки, наші сподівання в сім новім році? В той час як міліони щасливих громадян инших, свобідних країн можуть без застереження приняти підказану невідомим формулу — довліє дневи злоба його — й обмежитись у своїй діяльности обмірковуванням та залагодженнє печалей і турбот нинішнього дня, ми, Українці, не можемо, не маємо права пристати на сю формулу, бо ж на черзі у нас — давній-давній черзі — свої, українські глибокі печалі й страшні турботи, про котрі ми говорили, говоримо й будемо говорити, вже хоча-б з обовязку дневникаря, не згадуючи инших обовязків.

Суть теми, боліти котрими, розробляти котрі, з приводу котрих радиться й шукати виходів із ріжних, зачеплених ними становищ і ситуацій — треба доти, доки вони не одійдуть з черги дня в сферу минулого, доки вони не позбудуться своєї актуальности, перейшовши з поля зору широкого громадянства до тісного кабінету історика, або принаймні до тіснійшого кола діячів, які на досвіді минулого вчитимуться кореґувати сучасне й будувати майбутнє.. Такі теми я назвав би катоновськими, Як той Катон у колишнім римськім сенаті мав свою Картаґену, яку на його патріотичну думку, конче треба було зруйнувати, так і ми маємо їх — і не одну...

Чи може українське серце заспокоїтись до того часу, поки велика Україна не звільниться з під московської кормиги? Чи перестане воно палати великим гнівом і обуреннєм та кликати до помсти й боротьби перше ніж Галичину не буде видерто з хижих пазурів зарозумілого Ляха, а Буковину й Бесарабію з пазурів Румуна. Чи можемо ми лишитися байдужними й не говорити, не писати не кричати про той розбрат, ворожнечу, брак солідарности й розбіжність думок і змагань, які існують досі між самими Українцями, коли інтереси поневоленої вітчини потрібують спільного обєднання, одностайности зрічення власних інтересів і жертви ними одній ідеї—ідеї визволення.. і т. д. і т. д.. Ми не можем, не маєм права, та й не в силі забути се як тяжко ранений не в силі забути про свої рани, як вязень про тюрму, як призначений на страту про смерть.

Сі пекучі питання нашої страшної дійсности означують уже заздалегідь і всі ті теми, котрі превалюватимуть і в нашій ґазеті доти, доки Катаґіну нашого поневолення не буде зруйновано, доки по наших злиднях не лишиться самий гіркий спогад. Невпокійною невгасущою думкою ширяємо понад партіями, групами, гуртківництва, бо визнаємо одну лише партію, що зветься У.К.Р.А.І.Н.А., всею душею і серцем прихиляємося до її довічного, незмінного й єдиного правдивого програму, що вміщається в двох словах **Українська Держава**, — за всяку ціну й незалежно від того, в яку форму вона викристалізується: се остатнє — справа дальших часів, коли розкуються закуті окупантами народні руки, й народ український, сей єдиний суверен своєї долі, зможе щиро, отверто й без жадних насильств, з чийогось боку висловити свою, єдине авторитетну, волю.

Лише такого напряму політичної думки додержували ми досі, і новий 1925 рік нічого в сім напрямі не змінить, тому й теми наших статей і надалі будуть усе ті-ж, поки й ми, як той римський сенатор, не побачимо, що наша праця не пішла на марне. Ми не належимо до тих, що приходять у захват від кождої большевицької, ляцької, чи румунської кістки, кинутої нашому народови, щоб приспати його порив до цілковитого визволення й загасити палку волю його до власної державности. Українізацією, чи університетом, чи ще якоюсь дрібничкою, проголошеню для реклями по градах і весях усієї землі, нас не одуриш, і і заспокоїтися ми можемо лише в своїй власній хаті, бо там знайдемо свою правду і силу і волю. Коли досягнемо, що на своїй землі сами станемо господарями свого минулого, сучасного й майбутнього, тоді тільки з сторін нашої ґазети зникнуть сучасні катоновські теми, й ми перейдемо до инших, котрі поставить на порядок денний наша здійснена мрія — Українська Держава.

— Отже старий рік помер — нехай живе новий рік! Але тому, що новий перебрав від старого його прокляту спадщину, ми не уриваємо своєї праці, яку провадили досі й на хвилю не зупиняючись, ідемо твердим кроком у тім самім напрямі, до тієї самої мети, паки й паки виголошуючи по. катоновськи: Московська, ляцька, румунська Картаґіна повинна бути зруйнована, а натомість повстане довгождана вільна незалежна, самостійна,Українська Держава від Попраду й до Кубані!

Так буде, так мусить бути, нехай тільки не згасає наше бажаннє до сего, наш порив до боротьби за се й готовість офірувати всим до життя включно, коли покличе до того Рідний Край.

М.Д.

ЧОМУ ТРОЦЬКИЙ ПОПАВ У НЕЛАСКУ?

На се питаннє відповідає на сторінках харківських „Вістий" голова Радянської України Петровський.

Він пояснює селянам України цілу справу осьяк:

1) Троцький порушує справи, яких не треба було зачіпати.

2) Троцький написав книжку про Леніна, неправдиво освітлюючи його життє і роботу від 1903 р.

3) Троцький до 1917 р. був меньшевиком і боровся проти большевиків.

4) Троцький пише про помилки других, а не згадує про свої.

5) В партії Троцький промощує собі шлях ліктями і силою, а не ділом і розумом.

6) Троцький зробився занадто зарозумілим і вважає себе поруч Леніна фактичним творцем революції.

Задля тих причин рішила „компартія" советських републик дати Троцькому по носі.

Видно, що справа з Троцьким стала настільки голосна, що треба було аж найбільшим „шишкам" забирати голос і пояснювати.

Ось і Петровський заговорив теж про те від імени радянської України і старається українським робітникам і селянам витолкувати, чому саме Троцький злетів з висот.

ВИКАЗ ТИХ, ЩО БАЖАЮТЬ ВОЛІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви зложені до Обєднання на оборону рідного краю в грудни 1924).

1) **Вестбурі, Л. Ай.** Тов. ім. Т. Шевченка, збірка на Рідну Школу, переслав Т. Агрест 5.75
(Зложили: по $1: Агрест Теодор, Михайло Скаськів, Іван Козуб, Юрко Романчук; по 50 ц.: Олекса Гладкий, Лукіян Пикалюк, Олещук Гнат і Супик Ст. 25 ц.).

2) **Перт Амбой, Н. Дж.** Бр. св. О. Николая, від. 101 У. Н. С. на Р. Ш., переслав Г. Мисак 22.50
(Зложили; З каси Бр. $10, члени зложили: Михайло Вітів $5, по $2: Юрій Ганимар, Павло Шут; по $1: Теодор Ющак, Атаназій Кузьма, а Савка 50 ц.).

3) **Ембрідж, Па.** о. П. Дмитрик, народній податок за 1923 і 1924 6.00

4) **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. С., нар. под. 15.00
(Переслав Василь Ґіль, зложили: по 75 ц.: Михайло Баран, Булик Роман, Дума Левко, Струж Томко; по 50 ц.: Ленчук Семко, Кіцей Стеф., Кулич Левко, Сай ків, Станіславишин Іван (Поляк), Баран Евдоким, Бусько Андрій, Войчишин Стефан, Панас Ева, оЛевич Йосиф, Терпливець Юлія, Багрій Онуфрій; по 25 ц.: Олекса Яцків, Бобовник Іван, Ґіль Василь, Гук Юрко, Гуменюк Григорій, Турчинський Михайло, Осьміловський Яків, Жарський Йос., Жарський І., Микетка Василь, Струж Роман, Євітніцький Петро, Заяць Микола, Темлій Григорій, Салюк Йосиф, Василюк Ізидор, Стегніцкий Максим, Кот Стефан, Гриник Семко, Миць Іван, Захарейчук Доця, Корнило Андрій, Семко Сайчук і Антін Ярош).

5) **Едінґтон, Па.** Іван Лихман, нар. под. передав Т. Грицей 3.00

6) **Джанставн, Па.** Збірка на Національний Музей у Львові, зібрав о. Л. Чапельський 54.20

7) **Шікаґо, Ілл.** Нар. под. Січовиків 9. сотні з Вест Лулман, переслав Н. Шемердяк 3.00
(Зложили по 25 ц.: Ілия Гаврищків, Василь Гавришків, Ілько Романюк, Петро Романюк, Дмитро Грабінський, Ілия Селіцький, Василь Шпурлюк, Іван Сисчишин, Петро Шемердяк, Кат. Шемердяк і Микола Шемердяк).

8) **Дітройт (Гемтремк), Міш.** Павло Войтович на Р. Ш. 2.00

9) **Філяделфія, Па.** „Провидіннє" для пол. вязнів, переслав Е. Якубович 100.00

10) **Геркімер, Н. Й.** збірки, переслав о. Іван Крохмальний 26.00
(Зібрано в укр. кат. церкві св. Петра і Павла на парастасі по борцях, поляглих за волю укр. народа $15 на Р. Ш., а в церкві Покрови Пр. Діви в Ґеркімер $11 для інвалідів).

11) **Йонкерс, Н. Й.** Дм. Думба нар. под. переслав о. Сполітакевич 3.00

12) **Честер, Па.** Стефан Опалінський для інвалідів 2.00

13) **Укріна, Н. Дак.** Переслав о. Василь Гривнак 113.00
($93 на Р. Ш., а $20 на інвалідів, жертви зложили Українці, що гуртуються при церкві св. Йосафата в Ґоргем, Н. Дак.).

14) **Шікаґо, Ілл.** др. Ґ. Ґ. Скеґар на „Просвіту" 2.00

15) **Едінґтон, Па.** Іван Лихман на „Просвіту" 2.00

16) **Ембрідж, Па.** від місцевого комітету Обєднання переслав о. Іван Ортинський 37.10
(Дохід з концерту шестої річниці Зах. Укр. Державности).

17) **Ютіка, Н. Й.** Збірки на Р. Ш. переслав Василь Лисогір 22.15
(Збірка В. Лисогіра: $8.65, зложили: Павло Михалюк, Сергій Круковський, Петро Ликтей, Михайло Кіман, Лука Гарматюк по 1 дол.; Василь Лисогір, Іван Горейко, Олекса Онишяк, Михайло Кочинаш, Семен Палевський по 50 ц., Василь Мотилько 50 ц. по 25 ц.: Іван Струж Теодор Завацький і Н. Н. 10 і 5 ц.; на хрестинах в Ів. Смолинського $3.75 зложили: по 50 ц.: Василь Лисогір, Яким Клачко, Олекса Онишак, Михайло Кіман, Лука Гарматюк, Іван Смолинський, Петро Ликтей, а В. Мотилько 25 ц. Збірка на мітинґу Бр. св. Петра і Павла, від. 58 У. Н. С. $5.50: Петро Ликтей 1 дол.; по 50 ц.: Василь Лисогір, Демян Матвіїв, Олекса Кузьо, Йосиф Карпишин, по 25 ц.: Дмитро Зьвір, Іван Горейко, Іван Сороковський, Кон. Байдак. Мих. Диновяк, Григ. Мазур, Ол. Янковський, Ол. Онищак, Мих. Кіман і Сергій Круовський. Збірка Мих. Кочинаша на хрестинах в Петра Михалика $4.25: по $1: Мих. Кочинаш, Кирило Крук, Петро Михалик, по 50 ц.: П. Ликтей, Ів. Сиротинський, Йосиф Залога 25 ц.).

18) **Меджестік, Ке.** Григ. Ватраль на „Просвіту" 2.00

19) **Бедфорд, Інд.** Дмитро Филипович 1 дол. нар. под., а 2 дол. на „Просвіту" 3.00

20) **Меслодж, Мо.** о. М. М. Лукаський на „Просвіту") 3.00

21) **Балтіморе, М. Д.** з панахиди на Р. Ш. переслав Й. Семенків 7.50
(З панахиди $4, по 1 дол.: о. В. Маньовський, Й. Семенків, Яків Семенків, а І. Семенків 50 ц.).

22) **Вест Пулман, Ілл.** Збірка між Січовичками 9. сотні, на інвалідів і сироти 18.00
(Зібрано в Катерини Шемердяк на празнику Катерини, переслав Й. Шемердяк, зложили по $2: Катерина Шемердяк, Татяна Лаґода, Петро Шемердяк, по $1: Василь Шемердяк, Микола Шемердяк, Анастазія Семіцька, Анна Козак, Олена Гаврищків, Олена Шпурлюк, Теклія Янсевич, Катерина Лацик, Параскевія Романюк, Анна Грабівська, Василь Лацик, по 25 ц.: Вол. Грабінський, Мих. Кархут, Анна Янсевич, Стефан Грабінський).

23) **Плейнсборо, Н. Дж.** Дмитро Лацік на „Просвіту" 2.00

24) **Вілксбері, Па.** Мирон Сокольський, нар. под. 1.00

25) **Честер Па.** Тов. Запорожська Січ, від. 388 У. Н. С. на Р. Ш., переслав Ал. Білинський 5.00

26) **Трентон, Н. Дж.** Збірка з нагоди ювилею Тов. Вільні Козаки, від. 116 У. Н. С., переслав Павло Стадник 30.25
(На Р. Ш. $13.50 зложили: тов. Вільні Козаки $5, Іван Масляк 2.50, по $1: Олекса Наконечний, Йосиф Юшкевич, Павло Стадник, Кужник Филекс, Цимбала Григорій, Іван Бородайкевич. На інвалідів $12.50: Місцеве Обєднаннє $6.50, Іван Масляк 2.50, Олекса Наконечний 1.00, по 50 ц.: Петро Стадник, Костирко Михайло, Івашків Гнат, Лука Заблоцький, Олекса Михальчишин, Народний под.: по 1.00: Олекса Наконечний, Калужник Феликс, Михайло Дідун, Петришин Олекса, а Грещак Онуфрій 25 ц.).

27) **Темс, Ва.** Від 26. відділу У. Н. С. нар под. переслав Василь Бусько 6.00
(Зложили: по 3 дол. Мартин Демський і Іван Пелих).

28) **Філяделфія, Па.** Марія Кінаш по половині на Нац. Музей і нар. под. 10.00

29) **Честер, Па.** Стефан Опалинський на сироти по жовнірах Укр. Армії 2.00

30) **Обурн, Н. Й.** на інвалідів збірка на хрестинах в Василя Мислювчука, переслав Ілия Цибуляк 6.30

31) **Честер, Па.** збірка за грудень на Р. Ш. в укр. кат. церкві Сошествія св. Духа, переслав о. Антін Лотович 10.00

32) **Дітройт (Гемтремк), Міш.** збірка на інвалідів на забаві в Петра Войтовича 15.25
(Переслав о. Д. Добротвір, зложили: Петро Войтович $1.50, по $1: Лев Білик, Василь Годяк, Каликс Нановський, Данило Войтишин, Йосиф Кульчицький, Михайло Ґула, Юстина Горішна, Йосиф Колодницький, Йосиф Морозовський; по 50 ц.: Ст. Шумяк, Іл. Голида, Павло Когут, Ів. Простий, Антін Міхоцький, Петро Балацький, Ґр. Диркач, Мих. Статів, Н. Н., а Данило Осенюк 25 ц. Збірку перевели Лев Білик і Василь Годяк).

(Дальше буде).

ПОДЯКА.

Я повідомляю усіх членів У. Н. Союза, що Анна Соха складає як найсердечнійшу подяку перше У. Н. Союзови і Головному Урядови за так скорий виплат тисячу долярів по моїм мужови Антоні Соха. Се для мене буде велика поміч в так критичнім положенню в якім находжусь в таку пору. Нехай жиє У. Н. Союз і нехай зростає в сотки тисяч членів, а до тих, що ще не стоять в У. Н. Союзі, кличу: ідіть днесь і вступайте в його члени, бо се сторож і опікун вразі нещастя.

І. Музика, секр. рек.

БУДУ ПРЯСТИ.

Ой, не знаю я, не знаю,
Куди тугу свою скласти,
На кудельку намотаю, —
Буду пряси.
Тонку пряжу роздобуду,
Пряжу рідних дум шовкову,
На кудельку класти буду
Яворову.
Одна дума з верховини,
Друга з лугу, третя з гаю,
А всі вони із родини,
З мого краю.
Світять всі, як сонця лучі,
Щебечуть, як соловії,
Будять спомини дрімучі
І надії.
Тепер знаю, уже знаю
Куди мрії тоті скласти:
На кудельку намотаю, —
Буду прясти.
Буду прясти і співати,
Послухати прийдуть діти:
Будуть мені процвітати
В зимі цвіти.

Марійка Підгірянка.

ПОЧИНАЮТЬ РОЗУМІТИ

Секретар ВЦВК. Буценко пише у харківських „Вістях", що треба для селян постачати зрозумілу для них літературу белетристичного змісту, бо ся література, яку тепер видається для селян, занадто „специяльна" і не зрозуміла. Щодо українських газет, то Буценко стверджує, що вони ні приступністю ні змістом не задовольняють селян.

Як видно, большевицькі лідери на Україні вже потрохи зачинають розуміти, що годі селянина годувати большевицькою січкою і всякими „специяльностями" в брошурках, а треба йому давати здорову, ублагороднюючу лектуру, якою може бути в першій лінії „тільки твори рідних письменників". Тимчасом „державне видавництво" і всі інші видавництва на Україні не спромоглись досі видати популярного видання українських клясиків, а натомість богато гроша тратять на „специяльну" літературу, серед якої перше місце займають протирелігійні і комуністичні брошурки, яких селяни вживають на цигарки.

На поміч українським дітям

Рідна Школа із Західної України кличе о поміч!
Поміч потрібна негайно!
Як помогти?

Нехай кожде українське товариство в Америці на найблизшому мітингу ухвалить від себе допомогу в сумі від 5 до 25 долярів і зараз вишле на Рідну Школу до Обєднання.

А кождий свідомий Українець і Українка нехай вишле НЕЗАПЛАЧЕНИЙ досі народній податок за 1923 і 1924 до Обєднання, в сумі 6 долярів.

Тоді Обєднаннє вишле зовсім вистарчаючу допомогу до старого краю на українські приватні школи і на оборону сих шкіл усіми можливими способами.

Спішіться, бо пізно іноді значить запізно!

Допомогу посилати через Обєднаннє на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

Сьогорічна коляда для Рідної Школи в старому краю.

КОЖДА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА, КОЖДА ЦЕРКВА, КОЖДЕ ТОВАРИСТВО, БРАТСТВО, СЕСТРИЦТВО, СПІЛКА, БИЗНЕС І Т. Д. ПОВИННІ ЗЛОЖИТИ ВІД СЕБЕ ЛЕПТУ НА РІДНУ ШКОЛУ.

КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДЯНИН І УКРАЇНСЬКА ГРОМАДЯНКА, БЕЗ УСЯКОЇ РІЖНИЦІ, ПОВИННІ ЖЕРТВУВАТИ ВІД СЕБЕ, ПО СВОЇМ СИЛАМ, ЖЕРТВУ НА ДАЛЬШУ БОРОТЬБУ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ПРОТИ НЕВОЛІ, ЯКУ НА НЕЇ НАКЛАДАЮТЬ ХВИЛЕВІ ПОЛЬСЬКІ ОКУПАНТИ.

НІХТО З УКРАЇНЦІВ НЕ ПОВИНЕН ВІДТЯГНУТИСЬ ВІД ТОГО ЗАГАЛЬНО-НАРОДНЬОГО ОБОВЯЗКУ.

ЖЕРТВИ ПОСИЛАТИ ЧЕРЕЗ ОБЄДНАННЄ НА АДРЕСУ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA, PA.

ІНДІЙСЬКА ЛЮБОВ.

Недавно скінчився в Лондоні один з найбільше сензацийних судових процесів. Наслідник престолу в індійському царстві Кашмір і Джамму сер Гарі Сінг влюбився в англійську жінку в Лондоні, паню Робінзон. Тому, що молодий „раджа" (по індійски князь) був дуже богатий, пані Робінзон рішила використати його любов і надути його добре на гроші. Умовившись з англійським адютантом раджі і ще з іншими людьми, вона подвоила себе „заскочити" разом з раджею чоловіком, що вдавав її мужа. Згідно з індійськими звичаями така справа, як спроневірення жінці — а молодий раджа лишив був свою жінку в далекому Кашмірі — це погане діло. А ще кромі того звязок з білою женщиною, яка не належить до високого роду володарів могли позбавити раджу престолу. Тому, щоб всю справу закрити, він дав цілий спілці 150.000 фунтів стерлінгів за мовчанку. Тимчасом учасники тої змови посварилися при поділі грошей, один другого обманув і справа опинилася в суді. Поволеньки порозкривалися всі подробиці і тепер англійське правительство має клопіт. Йому конче розходиться о те, щоб вдержати престол за Гарі Сінгом, тому що він мирної вдачі і позволяє на себе впливати. А коли-б його усунено від наслідства, от на престол готов попасти свояк теперішнього володаря Кашміру, який є більше самостійний, войовничий і не любить Англійців.

Всі ці справи зробили згаданий процес дуже інтересним та сензаційним. Закінчився він тим, що змовники програли справу.

ПОЛЬСЬКІ ПОЛІЦЕЙСЬКІ ДОНОСИ.

Письмо прокуратора в справі видачі українських послів?

Польська газета „Варшавянка" (ч. 54 з 21 м. м.) друкує письмо прокуратора окружного суді в Рівному (з осідком в Луцьку) до польського сойму в справі видачі трьох українських послів: **П. Васильчука, С. Козицького і М. Чучмая.** Це письмо, зладжене на основі доносів кресової поліції, таке замітне, що варто з ним познайомити наших читачів.

Отже на вічу в Почаєві, яке відбулося 26. серпня, 1924, пос. П. Васильчук ніби то говорив між іншим:

„Польський уряд переслідує український народ, якнайенергічнійше поширює польську кольонізацію і осадництво на українських землях, не дозволяє отвирати українських шкіл і замикає церкви. На Холмщині уряд замкнув 250 церков, перемінивши їх на костьоли. Ріжними способами уряд змушує український народ приймати римо-католицьку віру. Польські тюрми переповнені Українцями. Осадники то воші на українськім тілі, які український народ — повинен стрясти зі себе. Українське населення старалося шукати компромісів з польським урядом, та всі компроміси завели, супроти чого тепер нічого не лишаєтся, як тільки боротьба і боротьба, бо конституція є лише на папері. Польський уряд господарить на кредит, ніде не хотять платити податків тільки платять їх на Волині. Та прийде ще хвиля, що ми Українці, будемо звідсіль, з волинських українських земель виганяти Поляків і польські власти і осадників, так — як українські селяне в Росії (?!) прогнали буржуазію..."

Пос. С. Козицький ніби то говорив:

„...Поляки безправно зайняли наші українські землі на Волині, на яких тільки ми маємо робити, що нам подобається, бо ми є у себе в хаті, а Поляки повинні мовчати. Осадництво могло би мати місце за Люблином і на землях над Вислою. Волинська земля, що ніколи не була територіяльно польською, стогне тепер щиспільно з нами під ярмом наїздників Поляків. Одначе польський кнут, польські кріси і те польське ярмо не здавить в українськім народі жажди боротьби за здобуття вільної України, щоби на їй могли управляти собою самі Українці, а не приблуди-наїздники, що не шанують ані церкви, ані свободи слова, ані конституції, що остає тільки на папері"...

Зновуж пос. М. Чучман ніби то говорив:

„...Хоч український народ хоче жити в згоді з польським населенням, то одначе через гноблення і муки польської влади, влади заволок і наїздників, ратуючи себе, примушені приступити до ріжні і палів Поляків. Польські урядники то злодії, а поліція (і тут вказав на присутних поліцаїв) — то злодії, що обдирають український народ. Польські власти і їх представники тут, на наших українських землях, є тільки напливовим елементом і ще прийде хвиля, коли виріжемо, всіх попалимо всі маєтки, а решта сама повтікає. Осадництво то чирак на здоровім тілі, треба стрясти його, як воші. Холмщину, ту нашу українську землю, безправно зайняли Поляки і правлять нею як наїздники і лупії".

А коли хтось з присутних на вічу крикнув їм (себ-то послам): „до Большевії", то одержав відповідь від одного з послів (котрого? Ред.): „Підемо до Большевії, але і землю зі собою заберемо".

Всі ці поліційні аляборати та їх зміст можуть посвідчити: 1) Мечисдав Ольшевскі, 2) Яніна Ольшевска, 3) Вацлав Турович, 4) Феліція Ярошевска, 5) Марія Вичковскі, 6) Алєксандер Щевчик, 7) Юзеф Котляж і 8) Францішек Козярж зам. в Почаєві, кремінецкого повіту.

Своїми промовами згадані посли допустилися переступств з арт. 129, ч. І. поз. 2, 3 і 6, 154 ч. 2. і 263. ч. І. поз. 1. карного кодексу.

Супроти того прокуратор домагається видачі послів П. Васильчука, С. Козицького і М. Чучмая.

ПРОРОКОВЕ ОКО

— або —

ІВАСЬ БИСТРИЙ І ЙОГО ПРИГОДИ

за В. Лозинським переповів М. Ценівський.

(Продовження)

(24)

Діждався я вкінці вечера. Коли вже добре стемнілося, чую ключ у замку, відчиняють ся двері й увиходить Вороба. Бачу, що не такий як усе: чогось вдоволений. Приніс мені вечеру, а коли я почав їсти, він несподівано махнув рукою, начеб усе чомусь був кінець, начеб щось уже запало — й каже:

— Фук!

Поглянув я на його і сміятися мені хочеться, а він також викривив уста, начеб зїв щось дуже квасного або гіркого. Це в нього означало сміх. І каже він:

— Фук! Утік Фук!

І оповідає мені, але такими врваними словами, як то у нього було звичаєм, що треба було їх ловити по одному й збірати наче росипані коралики, а потім одно за одним нанизувати, заки це вложилося в зрозумілу повість. Оповідає мені, що Фук утік зі Львова, певно тому, що йому забрали папері, з котрих виходить, що то він убив потайно доктора Курція. Зараз на другий день після моєї втечі пан війт з присяжними і з посіпаками вибрався до нього, щоби перешукати весь дім. Познаходили якісь небезпечні папері по доктора, але самого Фука не дістали. Пропав без сліду, звітрив, чим усе пахне, — та що вкінці завтра дальше шукати його в палатах у пивницях, чи не найдуть де трупа. Коли Вороба скінчив своє оповідання, а радше коли я слово за словом з нього видобув, так то також ішло, забирається відійти й каже:

— О півночі прийду. Підемо до пана Гарбараша.

— Вороба — кажу — велику маю до вас просьбу. Дуже мені залежить на одній речі. Я конче хотів би бачитися з паном Григором Невчасом, заки відійду. Мушу переказати мамі, що зі мною діється та що йду в далекий світ. А не можу цього инакше зробити, лише через пана Невчаса, котрий має шурина в Самборі.

Зразу не хотів, але я дуже просив його, що вкінці згодився. Відчинив мені задну браму від комениці, але самого мене не хотів пустити, а йшов зі мною. Клопотівська камениця, в котрі мйешкав пан Невчас що була його власною, була — як я вже давніще згадував — зараз коло міського муру, недалеко Ринку. Пересунулися ми в темноті, ніхто нас не пізнав, а й мало хто стрінув. Вороба ждав на мене під домом. Я війшов до середини, бо ще було відчинено. Челяди вже в варстаті не було. Сидів лише пан Григір з Марійкою при вечері. Коли побачили мене, обоє скоро повстали від стола. Гляділи на мене, начеб я прийшов із тамтого світа. Поздоровив я їх чемно й кажу:

— Пане Григір, приходжу попрощатися з вами і з панною Марійкою і з щирого серця подякувати, що ви були такі добрі для мене. А прошу вас, пане Григір — і панну Марійку прошу, не віріте, колиб хто що говорив про мене. Бо я не почуваюся до нічого злого. Бог знає, що я в совісти моїй невинен.

— Пан Григір ложкою по мисці дзвонив, очі опустив у діл, видно не знав, що йому сказати на те, а Марійка також нічого не говорила. Гляділа мені просто в очі, бистро й пронизуючо хотіла відчитати мені з очей і з лиця, чи говорю правду. Я не опустив очей, бо не мав чого соромитися в душі, а Марійка питається:

— Ди А куди Бог провадить?

— В Туреччину з валкою іду, зараз на світанку.

Почали мене тоді випитувати. А я, що міг говорив, а серце мені боліло, що їм добрим людям усього не можу сказати й скриватися мушу перед ними з власною правдою, начеб то була нечесна справа і не моя, але крадена. Марійка прибілілася мені, як я просив її, що своїм вуйком паном Зибултом дасть знати мамі до Стрілкович, що зі мною сталося, що здоровлю її і прошу, щоби не журилася, бо Бог позволить мені вернутися з цієї мандрівки а може й не самому. Я вже хотів іти, коли Марійка просила мене заждати хвилинку, а сама вибігла до другої хати. Пан Григір зараз теж приступив до мене, взяв мене за обі руки, наїжив уса, нахмарив брови і по старому викликнув:

— Їдеш у Туреччину. Не бійся ні трохи, хрри! Я під Потіїнем стотисяч Турків бачив, хрри! тисячу гармат там гриміло, а я не боявся ніщо а ніщо...

І був би пішов дальше так по лицарськи говорив, бо вже така була його слабість. Однаке Марійка вернулася, а він зараз перестав. Принесла щось Марійка з другої хати, подає мені й каже:

— Хай Івась усе носить це на шиї, а Божа матір хай хранить його і разом із батьком здорового верне до дому.

Був то медалик із визерунком Пресвятої Діви на шовковому шнурочку. Взяв я його вдячний до глибини серця, а щоби подякувати, словечка навіть не міг промовити із зворушення й радости. Носив я цей медалик з цього часу все, ніколи не розлучався з ним, з ним і вмру і з ним поховаєте мене... З тяжким серцем вернув я до каменниці пана Шпитка, і ще до мене кривки. А коли Вороба вже хотів відійти і знову аж до півночі замнути мене на ключ, приходить мені нараз думка до голови признатися йому й кажу:

— Вороба!

Гамал пробормотів щось по своюму й задержався при дверях.

— Вороба! Був раз козак...

Вороба вибалушив на мене очи й каже:

— А що то, байка буде?

— Буде байка, але правдива, — кажу — байка про козака, про справжнього, про такого козака, що за Дніпром, за порогами жиє, з Турками і Татарами воює, на Чорне море виправляється, поганські городи й замки з димом пускає...

Вороба, що перед хвилиною глядів на мене як на бабу при кужілі, що дітям байки оповідає — і весь час стояв при відчиненних дверях, щоби вийти, примкнув тепер двері і цікаво приступив до мене близше. Поклав навіть на скриню ліхтарку і ключ, що їх усе держав готовими. Видно, що рад був знати, що то за повість буде. А во вже так є, що вкраїнські селяни, головно ці, котрі живуть під Львовом, дуже любуються в козацтві. Не мають вони ніщо за більше щастя в світі над козацьке життя і над буйність молодців, котрих шанують як найславніщих лицарів і героїв. А яких двацятькілька літ опісля, коли настали козацькі війни під славним запорожським гетьманом Хмельницьким, що то Львів облягав, тоді наші вкраїнські люди держали з ним, до козаків переходили, розвідки робили для них.

Вороба пропадав за козацтвом. Бачу, що дуже уважно слухає і кажу дальше:

— Цей козак, то був козак із козаків, з діда прадіда молодець. Батько його був старшим козаком, як це вони зовуть: осаулом, а такий був страшний Туркам, що сам султан знав про нього, а баші дрижали на його згадку. Цього осаула оден турецький жид зрадою спіймав і Туркам продав, тепер вони мають його в поганських неволі в тюрмі, і ось страшній неволі, так як і мій батько, про котрого знаєте. Слухаєте мене добре, Вороба?

Гамал потряс головою кілька разів на знак, що цікавий та що уважно слухає, що буде дальше.

— Отже цей козак хоче він дімститися на Турках і на цьому Жидови і хоче відбити свого батька з неволі. І він певно так хотіли би?

Вороба стинув свою долоню, бо була широка як лопата, в такий сильний пястук, що йно мури товчи ним наче молотом — і вдарив з великим завзятям у велику скриню з товарами, що була найблизше, і мало не розсадив її.

— Щоби це зробити — оповідаю дальше моє оповідання — в цього козака є лише один спосіб. Цей спосіб він поручив мені, бо сам мусів утікати. Я цей спосіб знову комусь мушу поручити, бо сам їду у поганські краї і не можу цього забрати з собою. Отже я вам виявлю це, бо маю вас за чесну і вірну душу, Вороба. Але мусів я цьому козакови присягти, мусите і ви мені. Присягнете, Вороба?

— Присягну — сказав Вороба і піднїс руку у гору.

— Присягніть, що ніхто не буде цього знати і бачити, лише цей, хто до вас прийде зі знаком — кажу і добуваю цей медалик із Пресвятою Дівою, що я його дістав від Марійки. Показав його Воробі й кажу:

— На цю пресвяту Матір Божу — і на спасения душі вашої, так мені присягайте, як я цьому козакові присягав, а як присягу зломите будете під вічною клятвою і будете від св. Трійці відлучені і на місце Юди покликані!

Вороба присяг, а я йому також само, як колись козак Семен мене, приказую, щоби нікому цього не віддав, лише або мені самому, або такому, що прийде до нього, вдарить його по лівому рамени й скаже:

ПРОРОКОВЕ ОКО
СИНОПА АРХІОКА

Навчив я його так усього, як мене Семен навчив, а богато то мене праці коштувало, заки спамятав собі. Коли я вже був певен, що Вороба добре зрозумів витягаю цей мішочок і даю йому його до руки. Здивувався дуже, що то таке мале і незначне. Глядить на мене і питається:

— І то вже весь той „спосіб"?

— Весь, Вороба, а я сам не знаю, що там є і ви не ялося знати і під присягою не вільно. Ховайте то найбезпечніше, найтайніще, як лише можете, а будьте певні, що колиб хто знав, що маєте це, на життя ваше дибати-муть. Та і це памятайте, що колиб ви мене і цих козаків зрадили, смерть певна вже вас, а по смерти вічна кара!

— Не буде цього в мене — каже Вороба і як сходив цей мішочок із залізною пушкою, так щі цілий зник йому в пригорщі, начеб то був горіх.

— А як я відійду, — говорю дальше — пійдете до Марійки Григорівної і перекажете їй від мене, щоби написала матері, що колиб якийсь чужий чоловік, а передусім козак, питався за мною, тоді має йому сказати, щоби йшов до вас і що ви свідомі. Хай лише мама вкаже, де шукати, що у пана Шпитка у Львові і хай скаже цї слова: „Вороба свідомий".

— Вороба сідомий! — повторив гамал. А мені здалося, начеб був вдоволений і за честь мав собі, що зістав повірником важної а таємничої річи.

— А як ви це сховаєте? — питаюся ще.

— Що? той „спосіб"? — каже Вороба й поглядає на мішочок у пригорщі.—Цей „спосіб" такий малесенький, а я не вмів сховати його! Чорт не найде його!

Мені полекшало, коли вже не мав мішочка з пушкою. Хвилину думав я над цим, чи не легкодушно почав я собі, що так повірив Воробі. Та я пізнав добре цю чесну людину за цих кілька місяців і я міг би сміло присягнути, що в його серці не сидить зрада і що на сліпо буде вірний як пес. У нього буде безпечніше, як колиб я закопав глибоко в землі.

Тимчасом на ратуші вибила північ. Вороба пійшов, а за хвилиночку вернувся. Дав мені мішочок із грішми, доволі тяжкий і лист до о. Володимира в Адріянополі. Потім добув зза пазухи листець і мішочок порохну й куль і каже:

— Тут маєш мішочок з грішми і лист від пана Іллі, а пистоль возьми від мене. Придасться, бо між поганців ідеш. А тепер ходи!

Узяв мій клуночок, що вже був готов і попровадив мене на Вірменську вулицю. Станули ми перед одним домом із дуже широкою брамою. Вороба застукав. Відчинили нам і ми війшли на велике подвіря. Там стояли великі богаті вози з високими полотняними будами, такісамі, як був із мого батька. Біля возів був якийсь чоловік. Вороба сказав йому щось, а він казав мені влізти до воза під буду і там сидіти і не виставляти голови, поки не виїдемо за місто. Попрощався я щиро, зі сльозами в очах із Воробою, добрим моїм приятелем і оборонцем.

— Помагай вам Бог, Вороба, помагай вам Бог, добрий чоловіче!

— Хай тебе Господь провадить, а вертай здоров! — пробормотів Вороба і зник у нічній пітьмі.

(Дальше буде).

Я. Глібів.

ЖУК І БДЖОЛА.

Був ясний день, веселая година;
Раділи і садок, і поле, і долина;
Під лопухом у ямці жук сидів
І сам собі тихесенько гудів,
Що день йому обрид, кругом усі товчуться,
Що дуже сонечко і світиться і пече:
І гаряче, і боляче,
І боязко йому, сліпуючи поткнуться,
Бо день не на добро, а на лихо зведе...
Аж дивиться — бджола між квітами гуде,
То на одну присяде, то на другу.
Щоб трошечки свою розважить тугу,
Жук сміючись, озвавсь: „Здоровенька була!
І добренько, що в гості прибула;
А що, комашечко, ще долю веселеньку
Потішимо, не помремо?"
— „Хвалити Бога, живого
І діло робим помаленьку", —
Бджола промовила йому:
— „Ти-ж не летиш чому?
Побачив би, як все цвіте, радіє".
— „Не хочу, — каже жук, — і голова здуріє,
Аж зелено в очах від сонечка того;
Нам краще, як нема його,
І хоч би не було — байдуже...
Тобі я, бджілочко, дивуюсь дуже
І, коли хочеш, раду дам:
Умієш мед робить — і знай свою науку,
А то ще нате, мов, і вам, —
Чому не брать таку солодку штуку!
Цікава дуже ти, нічого не минеш,
Усяку квіточку переберешь,
І треба. і не треба,
Коли-б змогла, поперлась би до неба".
— „Змолов ти, жучку, недоладно річ, —
Бджола йому сказала, —
Твою головоньку покрила темна ніч,
Ісвіту Божого вона не розпізнала.
Турбуються усі, турбуюся і я.
Нехай там буде капля і моя.
Нехай і бджілку люди знають
І Божу мудрість величають...
Що-ж жучку, досі ти
Добув у темноти?
Собі нічого і нікому;
Цілісенькую ніч гайсаєш по-дурному,
А блисне світ — ти лобом у вікно,
Не розуміючи, на що і що воно...
Шкода з тобою розмовляти,
Даремно час теряти, —
Ти — жук, а я — бджола,
Прощай!" — і загула.
— „Куди тобі! — яке казання вдрала. —
Промовив жук, — розумна дуже стала".

*

Так недотепний, темний чоловік
Не долюбляє ясної освіти,
Бо, як той жук, до темноти привик;
А дай йому хоч зернятко просвіти,
Не буде він, як жук гудіти,
У нього загуде, як бджілочка гула.
Розумна правда і хвала.

Посол С. Любарський.

МІСТО ЧЕРВЕНЬ

I.

Холмщина, Галичина - та частина Волині колись носили назву: „Червона Русь". Ту назву вони одержали від старого міста Черевеня. Ким та коли побудоване було це місто — невідомо. Знаємо лише, щомісто Червень належав до числа найстарших українських осель та що він існував вже у ту добу, коли тільки почали збіратися ці українські землі в одно князівство. Словом, місто Червень є прапрадідом усіх червенських городів.

Вперше про Червень згадується в іпатівській літописі під 981 р., де сказано так: „Іде Володимер к Ляхам і зая гради їх, Перемищль, Червень і инші городи, іже суть і до сего дне під Русю".

Деякі польські історики на підставі цього запису, твердять, що Червень та Перемишль були польськими містами. Твердження це є безпідставне і ось чому. Після виразу „і зая гради їх", стоїть в літописі протинка а не дві кропки. Звідси висновок, що вираз „зая гради їх" не відноситься до городів Перемишля та Червеня.

Під 1097 р. місто Червень згадується вдруге підчас боротьби поміж князями Святополком та Давидом, де сказано: „ ізиде Давид із города, і прийде у Червень".

У 1121 році говориться: „Том же літі приходи Ярослав з Ляхи к Червеню, при посадниці Фомі Ратиборичи, і воротишася опять, не вспівше нічтоже".

Під 1157 р. записано: „І почася Володимер Андреевич просити воевать, і пусті Пороги, і їха к Червну, Черевняне же затворишася в городі..."

В 1163 р. „воеваша Ляхове около Червеня".

Під 1173 р. говориться: „Володимер же посла ко Святославу Мстиславовичу, прося у него Червеня... Святослав же да йому і крест к нему цілова помагати йому; і пойде Володимер к Червеню і с матерею".

В 1205 р., „Олександру сіляцу в Володимирі, а брату його Всеволоду в Червені, Литва же і Ятвязі воеваху, і повоеваша же Турійськ і около Комова але і до Червеня і бишася у ворот Червенських, і застава бе в Уханях".

У 1221 р. під час боротьби князів Олександра з Данилом та Васильком говориться, що „В суботу же на ночь попленено бисть около Белза і около Червена Данилом і Васильком, і вся земля попленена бисть: боярин боярина пленивше, смерд смерда, град града, яко же не остатися ні единої всі племені, еже притчею глаголють Книги: не оставлешюся камень на камені. Сію же нарицають Белжане злу нощь, сія бо нощь злу ігру їм сигра: повоевані бо беху прежде світа. Мстиславу же рекшу: „пожалуй брата Александра", і Данил воротися в Володимир, отіде од Белза".

1231 р. знову почалася боротьба, яка закінчилася тим, що „рядом же дасть Белз і Червень Олександу".

В 1235 р. під час боротьби князя Данила з князями Михайлом та Ізяславом біля Червеня знову точилася страшна війна.

В 1268 р. в літописі сказано, що після війни з Ляхами „Шварно поіде к Холмі, а Володимер поіде к Червену, ту бящет отец йому Василько, із Червена же пойде к Володимерю. Пришедши же їм домов, і посем Ляхові почаша воеваті около Червена, тое же неділі, і не вземше нічого же і тако поідоша назад". Болеслав князь ляцький прислав посла до Василька сказати йому, що він хоче помиритись з ними, щоб Василько приїхав на раду до Тернави. Біля Грабовця він довідався, що його ошукали, по... „Василько же пойде вборзе од Грабовця, Шварном і сином своїм Володимиром, і прийдоша ко Червну, і видіша, оже села горять, а Ляхові воюють, Василько побив Ляхів і вигнав в свої землі".

II.

Червень був головним містом усіх червенських городів: Галича, Перемишля, Белза і т. ин. З Белзом та холмом завжди єднається і округа Червенська.

Шварно, син Данила, кн. холмського, княжив у Холмі, Белзі та Червені. По смерті Шварна (1271 р. Холм, Белз, та Червень перейшли до рук князя Льва Даниловича, а той передав це місто свойому синові Юрію Львовичові.

Червень був столичним містом удільного князівства, хоча, правда, недовго. Князями його були тільки: Всеволод Всеволодович (1205 р) та Юрій Львович (1288 р.).

З часу відродження міста Холма при Данилі, князі холмському, Червень, хоч і стратив перше місце серед тодішніх городів Червоної Руси, але до кінця XIII віку він ще рахувався за сильну фортецю. На початку XIV. століття Червеня в історичних актах уже не зустрічаемо, навіть, як фортецю. Є лише блідий спомин у Никонівській літописі, де в числі епископів, присутніх у 1415 р. підчас виборів в Новгородку на Литовсько-Руського митрополита Григорія Семивлеха, споминається Червенський владика Павло.

III.

Тепер стає питанне де знаходився Червень? Ходаковський, Шафарик, Зубрицький, Маціевський, Барнов, Іловайський та Шараневич находили сліди Червеня в південно-східній частині Холмщини та Томашівщини. Всі вони твердять, що Червень лежав над річкою Тучвою, нижче міста Волиня, там, де є село Чермно, біля містечка Тишовець.*)

Про те саме свідчить історія. Ми бачимо, що коли княз Василько вийшов з Грабовця на переріз Полякам та дійшов до Червеня, то побачив села, що горіли, та воюючих Поляків. Ясно, що Червень був недалеко від Грабовця; так воно і є, Чермно від Грабовця знаходиться в 20 верствах. З цього можна зробити висновок, що Червень був поміж верхівлями річок Вепра та Гучви. Шукати Червня на південь від тої місцевости не можна на підставі знову таки історичного факту: переправи польського війська через Вепр при відході в Польщу після нападу на Червень та Холм, учиненого Кондрадом.

Другий історичний форт мав місце у 1221 р. „Во суботу, в ночі попленено бисть около Белза і около Червеня Данилом і Васильком". Ясно, що Червень лежав від Белза не дальше 50 верств, бо Данило й Василько не встиглиб зруйнувати околиці цих двох городів у такий короткий час.

Князь Володимир у 1173 р. сказав князеві Святославові Мстиславичові, який просив у нього дати йому Червень: „З Червеня мені ближче буде зноситись з Галичом".

Що Червень був недалеко від Володимира свідчать слідуючі історичні події:

1. В 1098 р. Святополк знявши осаду Володимира, пішов в Червень;

2. В 1157 р. до Червня підспив Володимир Андріївич, кн. з Володимира міста;

3. В 1209 р. Литва та Ятвяги „пакости творять" біля Володимира та Червеня;

4. В 1268 р. Василько з Червеня пішов до Володимира.

IV.

Тепер звернемося до самого села Чермна та його околиць і ту пошукаємо свідків минувшини.

Чермно стоїть у півверсті від ріки Гучви з лівого боку недалеко від ріки Грабарки, яка впадає Гучву. В верстві від Чермна, вверх по Гучві, є село Вокиїв.**) У східній стороні села в 250 сяжнях, та 40 сяжнях од Гучви, серед сіножать, знаходиться урочище ‚Замчисько'. Це є круглий земляний вал, який зберігся в цілости; він має вигляд овала, завдовжки 184 сяжні. Вал цей оточує площу землі о 60 сяжнів взавдовшки та 37 взавширшки. Висота вала має до 12 локтів, рівна, а поперек має до 16 локтів. З північної сторони вала є спуск, який є подібний до воріт і має завширшки, до 20 локтів.

Як оповідають старі люде, колись між селом та Гучвою також були вали та шанці.

Коли ми обійдемо околиці села Чермна, то знайдемо там такі урочища та оселі: Кінське, Римарщина, Попівщина, Турковичі, Бабин-Копець, Золота Гірка, Переспа, Тишівці, Монастирищі та инші. Всі ці назви мають тісний звязок поміж собою: Кінське, Римарщина, Попівщина, Грабарка, Замчисько, Монастирище та Золота Гірка є ніщо инше, як складові частини одної міської оселі. Серед місцевого населення збереглося передання, що тут колись було місто, яке розкинулось по кілька верст, отже наведені назви, підносять до тих кварталів, з яких складалось місто Червень. Кінське — торговиця кіньми, Римарщина — тут жили римарі, Попівщина — жили попи, Гарбарка, — жили гарбарі, що виробляли шкіри і полоскали їх в річці, яку і називали гарбаркою; цим промислом і досі займаються міщане місточка Тишовець. Замчисько — місце княжого замку, Монастирище — Монастир. Біля замчиська земля вже давно ореться. там знаходять богато людських кісток, мідяні хрестики, гроші пацьорки і ин. На урочищу Золота Гірка попадають під плугом цегли. Переспа — тепер село з західної сторони від Чермна, це були передові оборонні вали та шанці. Вокоїв — вулиця київська в Сторону Київа. Турковичі — село зо східньої сторони з правого берегу ріки Гучви. Село дістало назву від того, що з цього місця Татари (назви Турки та татари нарід змішує) брали Червень. А стояли тоді Татари станом недалеко Грубешіва, через що ця місцевість і називається ‚Татарські Гори'. Тишівці — квартал шевців, які шили чоботи для міста. Тишівецькі міщане і досі шиють оригінальні чоботи. Про назву Тишівець заховане в народі таке передання Одного разу їхав князь з Червення. Зустрівши чоловіка спитав його хто живе у цьому квартали. Той відповів „ту шевці", а потім „Ти-шівці".

Залишається ще саме цікаве урочище — „Бабин Копець", якого мені старожили вказували в гаї, недалеко від монастиря. Про цей „Копець" зберіглася в народі легенда про зраду баби.

Коли Татари підійшли до Червня та не могли його взяти, ця баба навчила їх, яким чином вони можуть увійти до міста. Татари побоюючись, щоб вона не зрадила, коли вони її відпустять, вбили її. Місце де похована баба, і зветься „Бабин Копець", „Бабина Могила".

V.

Рештки Червеня розкинуті по низині. Це свідчить про його стародавність. Історик Йорнанд описуючи словян про його стародавність, які жили в ту добу, каже, що болота та гаї служили їм замість городів.

Пізнійше словяне стали вибирати для будови міст уже пункти високі. Найбільше до цього спричинилися напади Татар у XIII в. Підчас наїзду Татар спаслося лше те, що було на недосяжній височині, а все, що було на низинах загибало. Несприятливе топографічне положення Червеня спричинилося до того, що після зруйнування його Татарами во но більше вже не відновилося.

(Наш Світ)

*) В „Очерках руської історичної географії, видання професора Варшавського університету Н. П. Барсова, говориться: „На рубежі Галицько-Ляцьким, є річка Хучва (Гучва), на якій Чермно, на місці старого Червеня".

В Історичному атласі, зпорядженому К. Твелькмейстром видання Кораблъова-Саратова (II-ге видання 1865 р.), на сторінках 10, 12 та 13, місто Червень значиться там, де нині село Чермно на Томашівщині.

На мапі Галицько-Володимирська Русь при синах короля Данила Романовича, 1246 р., Червень значиться у цьому місці, де нині село Чермно.

**) Шлях до Київа (во Київ).

ПЕВНІСТЬ.

Розвіялись хмари забійчої
[втоми.
Безвілля розприслось,
Проснулась оспаліость;
Все зло, що засілось
У груди — розбилось!
Й я знову, як перше йду по
[стежині
Мети, що так тяжко кував
[на шляху:
— „Йти-добиватись життя
[без страху,
Заки заховають його в домо-
[вині!"—
Знов сила, завзяття:
Здобути життя це
— Огнем аж жевріє!
Знов віра у долю
У кращую долю
— У серці вітає!
Побіда бажання
Потуги кохання
— Аж кров огріває!
Бо в сил моїх рук,
Вінець моїх мук!
У смілости духа
В умі — вся отуха!
В нутрі мого серця —
Життя розвинеться!
Хай з громом
громи
Гуляють
Й грають;
Наруга
Нарузі
Хай злобить
Чи любить;
Облуда
Облуді
Хай свище
Хоч вище;
Ножем хай
Це серце
З любови
Чи злоби
Поволи
Хай колють;
— Я їх не страхаюсь!
Я не завагаюсь
І святість розбити
Та горем розлити,
Щоб тільки не збитись,
З човном не втопитись
На хвилях аж чорного моря
З життя мого стонів сліз-
[[illegible]